

Anna Kienig

ORCID 0000-0001-5912-6503

Akademia Podlaska w Białymstoku

**SPRAWOZDANIE
Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
INTERNATIONAL CONFERENCE
ON EDUCATIONAL AND LIFE
TRANSITIONS (ICELT) 2025
*BRIDGING DISTANCES, CONNECTING
VIRTUALLY AND GLOBALLY*
21-23.08.2025, UNIVERSITY OF DUNDEE,
DUNDEE/SZKOCJA**

Na University of Dundee w Szkocji w dniach 21-23.08.2025 r. odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona zmianom (tranzycjom) w edukacji i życiu (ICELT). ICELT to coroczna międzynarodowa konferencja o charakterze interdyscyplinarnym, organizowana przez centrum badawcze Transformative Change: Educational and Life Transitions (TCELT) oraz czasopismo International Journal of Educational and Life Transitions (IJELT).

Podstawowymi zasadami TCELT i IJELT zawsze były: otwarty dostęp, inkluzywność, dostępność oraz dotarcie do jak najszerszego i jak najbardziej zróżnicowanego grona odbiorców.

Tegoroczna konferencja była zaplanowana i zorganizowana w sposób nietypowy – miała charakter wyłącznie *online*, zaplanowana została bez opłat rejestracyjnych ani żadnych innych kosztów dla uczestników, dzięki czemu mogli oni brać udział w komfortowych warunkach własnych codziennych przestrzeni, jednocze-

śnie, zgodnie z przesłaniem ekologicznym organizatorów, zmniejszając ślad węglowy. Celem organizatorów z University of Dundee było utworzenie w trakcie konferencji *#OneTransitionsCommunity* w celu omówienia badań, praktyk i polityk związanych z przemianami edukacyjnymi i życiowymi na całym świecie, co formuła *online* znacznie ułatwiła. Format wirtualny zwiększył też zaangażowanie wszystkich uczestników dzięki dostępności narzędzi online, które poprawiły dostępność prezentacji i umożliwiły dzielenie się swoimi poglądami i opiniami. Uwzględniono też międzynarodowe strefy czasowe uczestników dzięki centrom konferencyjnym na różnych kontynentach.

Przełomowe momenty w życiu to z punktu widzenia psychologii okresy tranzycji (*transitions*), które oznaczają początek czegoś nowego. Tranzycje życiowe to znaczące zmiany lub przesunięcia, które wpływają na codzienne czynności, relacje i poczucie własnej tożsamości, przenosząc nas z jednego etapu życia do drugiego. Mogą one mieć charakter pozytywny (np. ślub lub nowa praca) lub negatywny (np. rozwód lub śmierć bliskiej osoby) i mogą być zaplanowane lub nieoczekiwane. Niezależnie od tego, czy jest to rozpoczęcie nowej pracy, przeprowadzka do innego miasta, czy też ważne wydarzenie życiowe, takie jak ślub, rozwód lub narodziny dziecka, przełomowe momenty w życiu mogą być jednocześnie ekscytujące i przytłaczające. Mogą one wywoływać w nas szereg emocji, od strachu i podekscytowania po radość i smutek. Dostosowanie się do zmiany życiowej może być stresujące, ponieważ wymaga porzucenia starych wzorców zachowania i przyjęcia nowych. Z tego względu problematyka tranzycji życiowych powiązana jest z nurtem badań nad radzeniem sobie ze stresem, a także nad dobrostanem psychicznym. Ważną rolę odgrywa w tym procesie poczucie własnej skuteczności oraz wsparcie społeczne.

Problematyka konferencji dotyczyła tranzycji życiowych i edukacyjnych. W ich ramach koncentrowała się na przykład na adaptacji edukacyjnej, społecznej, kulturowej i/lub psychologicznej w wielu kontekstach, takich jak dom, szkoła, miejsce pracy i/lub społeczność.

Wielorakie i wielowymiarowe zmiany edukacyjne i życiowe obejmują między innymi:

1. Tranzycje dzieci i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji: dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do dorosłości, rodzin, które doświadczyły żałoby, dotkniętych uwięzieniem rodziców, dotkniętych wojną i konfliktem.
2. Tranzycje edukacyjne: przejście do szkoły podstawowej i w trakcie nauki w szkole podstawowej, do szkoły średniej i w trakcie nauki w szkole średniej, do szkoły wyższej i w trakcie nauki w szkole wyższej.
3. Tranzycje w kontekście opieki zdrowotnej: z opieki pediatrycznej do opieki dla dorosłych, ze szpitala do społeczności lokalnej, do rodzicielstwa matek wcześniaków, do opieki paliatywnej.
4. Przemiany miejskie, np. osób starszych w kierunku miast i społeczności przyjaznych osobom starszym.
5. Przemiany w kontekście cyfrowym.
6. Przemiany międzynarodowe: rodzin międzynarodowych, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, przemiany międzykulturowe, przemiany związane z językiem.
7. Zmiany życiowe, np. młodych dorosłych osób, związane z podjęciem i kontynuowaniem zatrudnienia.

Program konferencji obejmował obrady plenarne, sympozja, warsztaty i aktywności kulturalne (transmisje online koncertów, np. z Nigerii)

W obradach plenarnych przedstawione zostały niezwykle interesujące wystąpienia, np. prof. Divya Jindal-Snape z University of Dundee, główna organizatorka tegorocznej konferencji, w referacie *Deweloping an international framework for transitions research and practice* przedstawiła propozycję tworzenia międzynarodowych ram do badań nad tranzycjami zarówno życiowymi, jak i edukacyjnymi. Prof. Sue Dockett i prof. Bob Perry z Charles Sturt University/Australia w referacie *Research and Practice i Transition to school: National and International Perspectives from the First Quarter of the 21st Century* dokonali analizy dotychczasowych badań nad tranzycjami na całym świecie w XXI w. Prof. Olufemi Victor Adeoluwa z Ekiti State University/Nigeria przedstawił nigeryjskie doświadczenia w zakresie tranzycji w szkolnictwie wyższym (*Higher Edu-*

cational Transitions: A Nigeria Experience in Global Perspectives). Mei Lan Fang, profesor na Simon Fraser University/Kanada i University of Dundee, przedstawiła badania dotyczące starzenia się, zdrowia i tworzenia przyjaznych społeczności (*Reframing Organizational Transitions: Theoretical Insights on Aging, Place, and Community-Based Support*). Prof. Charlotte Rees ze Swansea University/Walia, Wlk. Brytania omówiła zmiany w kształceniu pracowników służby zdrowia w Walii (*Understanding health professions education transitions: theory, research and practice*).

Bardzo bogato prezentował się program 33 sympozjów, których tematyka dotyczyła następujących zagadnień:

1. Just and rights -based transitions
2. Professional transitions
3. Concepts and Conceptualisation of Transitions
4. Life transitions
5. Health and Life Transitions
6. Early Years Transitions
7. Primary- Secondary School Transitions
8. Higher Education Transitions
9. Educational Transitions in a digital content
10. Post- school transitions
11. International Transitions
12. Transitions in a Dynamic Environment
13. Home Education and Digitally Facilitated Transitions
14. Professional Transitions.

Polskę reprezentowały dr Anna Kienig z Akademii Podlaskiej w Białymstoku – wieloletni uczestnik SIG Transitions Group przy organizacji Early Childhood Education Research Association (EECERA), autorka badań nad tranzycjami w edukacji oraz prof. Renata Michalak z Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, również zajmująca się od wielu lat problematyką tranzycji edukacyjnych.

Autorki uczestniczyły w Sympozjum 7. *Early Years Transition*, gdzie przedstawiły referat na temat: *Transition to school in Poland: Educational policy, research, and practice*. Dokonały w nim przeglądu badań i praktyk dotyczących przejścia do szkoły (*transition*

to school) w Polsce. Kontekstem dla analizy były cechy charakterystyczne polityki edukacyjnej oraz zmiany w polskim systemie edukacji wczesnoszkolnej i podstawowej w ciągu ostatnich 25 lat. Zgodnie z koncepcją amerykańskiego psychologa Urie Bronfenbrennera zjawisko *transition*, rozumiane jest jako przejście/zmiana w sytuacji życiowej lub edukacyjnej. Zjawisko tzw. ekologicznego przejścia (*ecological transition*) – dotyczy doświadczeń jednostki powtarzających się w ciągu całego życia.

Ekologiczne przejście zachodzi wtedy, gdy pozycja jednostki w środowisku zmienia się w rezultacie przemian pełnionej roli lub układu albo obu tych czynników. W literaturze psychologicznej coraz częściej proces rozpoczynania przez dziecko nauki w szkole opisywany jest w kategoriach przejścia (*transiton*) lub przejścia edukacyjnego (*educational transition*) do szkoły. Współcześnie przejście do szkoły traktuje się jako długotrwały proces obejmujący tygodnie, a nawet miesiące przed i po rozpoczęciu nauki, a nie jak dotychczas – jako krótkotrwałe wydarzenie. Proces ten niekoniecznie przebiega linearnie, a raczej jest serią kompleksowych i zróżnicowanych interakcji. Te interakcje związane są z programami tranzycji/przejścia, przeważnie serią aktywności, których celem jest wspieranie dziecka i jego rodziny w nowej sytuacji życiowej.

Autorki omówiły polskie badania dotyczące przejścia do pierwszej klasy szkoły podstawowej od początków XX wieku oraz politykę edukacyjną w tym zakresie w Polsce w XXI wieku. Badania opierają się na różnych paradygmatach - zauważa się przejście od paradygmatu obiektywistycznego do indywidualistycznego, z coraz wyraźniej zaznaczonymi elementami natury krytycznej, transformatywnej. Wyraźnie podkreśla się w nich odejście od koncepcji linearnego rozwoju dziecka na rzecz koncepcji interakcyjnego i indywidualizowanego rozwoju. W modelach badawczych stosowane są również różne terminy: dojrzałość szkolna, gotowość szkolna, przygotowanie do szkoły, adaptacja szkolna, dostosowanie szkolne, nauka kultury szkolnej, próg szkolny oraz przejście do szkoły. Autorki przedstawiły również praktyczne implikacje tych badań, prowadzących do sformułowania zaleceń dotyczących projektowania i wdrażania programów tranzycji do szkoły, dekonstruk-

cji pojęcia tranzycja i jego głównego celu oraz roli szkoły, rodziny i społeczności lokalnej we wspieraniu dzieci w przejściu do szkoły, a także przyszłych badań i polityki.

Konferencja ICELT była niezwykle owocną okazją do spotkania ekspertów ds. tranzycji z różnych dziedzin, krajów i sektorów. Efektem konferencji będzie opracowanie międzynarodowych ram tranzycji, które będą stanowić wytyczne dla międzynarodowych badań, polityki i praktyki.

